

N:o 15.

Ank. till Riksd. Kansli den 3 Febr. 1868, kl. 6 e. m.

Kongl. Maj:ts Nådiga Proposition till Riksdagen, angående anslag för National-museum och der förvarade konstsamlingar; Gifven Stockholms Slott den 4 Januari 1868.

Sedan Kongl. Maj:t i den till sistlidne Riksdag aflåtna nådiga Propositionen angående Statsverkets tillstånd och behof föreslagit Riksdagen att för innevarande år anvisa dels till National-museum och dess konstafdelning en summa af 22,150 R:dr, hvaraf belöpte å byggnaden 12,150 R:dr och å konstafdelningen 10,000 R:dr, förutom det belopp, 4,400 R:dr, som under Riksstatsens Sjunde Hufvudtitel anslagits till konstsamlingarne, dels ock till Lifruskammaren för tillsyn och vård 600 R:dr, eller tillhopa 22,750 R:dr; och Riksdagen, med beviljande af det begärda anslaget, anhållit, att, då i afseende å den vid Museum nödiga tjenstepersonal uppgörandet af definitiv stat icke syntes böra uppskjutas i afvaktan på samlingarnes fullständiga ordnande, Kongl. Maj:t måtte för nästinstundande Riksdag framlägga ett sådant förslag till de för vårdande af National-museum nödiga utgifter, att denna inrättning icke komme att ådraga Staten större kostnader än som funnes för ändamålet oundgängligen nödiga, äfvensom förslag till anordnande för Museets samlingar af en förvaltning, hvilken genom sin sammansättning lemnade tillförlitliga garantier för behörigt vårdande af den Statens dyrbara egendom, som innefattas i dess konstsamlingar; så har Kongl. Maj:t tagit detta ärende i öfvervägande och vill, med afseende å Riksdagens berörda hemställan och förhållandena i öfrigt, till Riksdagen framställa följande förslag, hvars grunder äro närmare angifna i bilagda utdrag af protokollet öfver Ecklesiastikärenden för den 20 sistlidne December.

Efter det Statens konstsamlingar nu mera erhållit en för deras ändamålsenliga anordning afsedd lokal och det sålunda blifvit möjligt att göra dem mera tillgängliga samt derigenom för den allmänna bildningen, lika-

som särskildt för vetenskapsmannen, konstnären och handtverkaren i vidsträcktare mån fruktbärande, ligger största vikt derpå, att för konstsamlingarne tillsättes en särskild styrelse och förvaltning, som, med tillräckliga arbetskrafter och specialkunskaper, kan åt samlingarnes vårdande, ordnande och vetenskapliga bearbetande egna sin verksamhet. Denna förvaltning har Kongl. Maj:t, med tillbörligt afseende ej mindre på nyssnämnda fordringar å densamma, än äfven på nödvändigheten att iakttaga all den sparsamhet, som kan förenas med eu ändamålsenlig anordning, ansett lämpligast böra utgöras af en Chef eller Direktör, hvilken kunde odeladt egna sina krafter åt detta vidsträckta verksamhetsfält och skulle, jemte det han ledde arbetet i dess särskilda grenar, jemväl sjelf deltaga deruti samt bära ansvaret för samlingarnes ändamålsenliga vård; vidare af en Intendent för besörjandet af alla verkställighetsåtgärder, tillsynen öfver konstverkens yttre vård och öfver förevisningslokalerna, äfvensom i allmänhet uppsigten öfver samlingarnes ekonomi; samt af en Sekreterare för kansligöromålen. Direktören skulle biträdas af två Amanuenser, hufvudsakligen vid de konstvetenskapliga arbetena inom olika afdelningar af Museum. Museistyrelsen, bestående af Direktören, Intendenten och Sekreteraren, skulle gemensamt ega, bland annat, dels afgifva underdåniga utlåtanden och förslag i ärenden rörande Museum, dels handlägga och afgöra frågor angående kontrollen öfver konstsamlingarnes tillhörigheter, inköp af materiel samt förvaltningen och redovisningen af de för konstsamlingarne anslagna medel eller till dem förärade gåfvor, dels besluta reglementariska föreskrifter och tjensteordning inom Museum; och böra för öfrigt särskilda instruktioner gälla för tjenstemännens göromål, i afseende å hvilkas omfång och beskaffenhet Kongl. Maj:t anser ändamålsenliga bestämmelser innefattas i bifogade förslag till stadga angående styrelsen och förvaltningen af de i National-museum förvarade konstsamlingar.

För åstadkommande af en sådan styrelse och förvaltning föreslår Kongl. Maj:t Riksdagen att under Riksstatens Åttonde Hufvudtitel uppföra följande anslag till stat för National-museum, nemligen:

I. för National-museibyggnaden:

för en öfvereldare jemte bostad	R:dr	500.
» två undereldare à 450	»	900.
» en portvakt jemte bostad	»	600.
» en gårdsdräng jemte bostad	»	450.
» underhåll af golf och fönster samt till renhållning	»	2,700.
» stenkol och coakes	»	5,000.
		<u>10,150.</u>

med iakttagande dervid att, på sätt i den till Riksdagen aflåtna nådiga Propositionen angående Statsverkets tillstånd och behof föreslagits, i stället för det för närvarande med 2,600 R:dr å extra stat anvisade anslag till underhåll af byggnadens tak och till förefallande reparationer, ett lika belopp uppföres under Riksstatens Sjunde Hufvudtitel såsom tillökning i anslaget »för byggnader och reparationer i Stockholm.»

II. för National-musei konstafdelning:

för en Chef	5,500.
» en Intendent	2,500.
» en Sekreterare	1,000.
» två Amanuenser à 1,500	3,000.
» en Kamererare	300.
» 10 Vaktmästare	4,400.
» samlingarnes underhåll och vård	1,500.
» en boksamling	200.
» inköp af äldre mästars arbeten och andra konstföremål	3,000.
	<u>21,400.</u>

i hvilken sistnämnda summa jemväl ingå de å Riksstatens Sjunde Hufvudtitel nu uppförda anslagen till en Intendent, f. d. Kamere-rare vid Museum 2,000, till 2 vaktmästare 900 och till samlin-garnes vård och underhåll 1,500, eller tillhopa 4,400 R:dr, om hvilka anslags uteslutande från nämnda Hufvudtitel Kongl. Maj:t i omförmälda nådiga Proposition gjort framställning;

Utgörande sålunda hela det för National-museum äskade anslagsbeloppet 31,550, eller, enligt den i ofvanberörda protokoll gjorda beräkning, ett belopp af 5,100 R:dr utöfver de för närvarande beviljade anslag.

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. Nåd och Ynnest städse välbevågen.

CARL.

F. F. Carlson.

Förslag till Stadga

angående styrelsen och förvaltningen af de i National-museum förvarade konstsamlingar.

§ 1.

Konstsamlingarne i National-museum utgöras af:

- A) Samlingar, hörande under bildhuggarekonst;
 - a) skulpturverk i marmor och brons;
 - b) modeller och eskisser;
 - c) gipsafbildningar.

Till denna afdelning hörer jemväl samlingen af Egyptiska och Assyriska fornlemningar.

- B) Samlingar, hörande under målarekonst:
 - a) målningar i olja, vattenfärg och krita;
 - b) handteckningar;
 - c) gravyrer.
- C) Samlingar af konstföremål, som ansluta sig till båda de förenämnda konstformerna:
 - a) keramiska arbeten (vaser, porslinter, glas, m. m.);
 - b) toreutiska arbeten (i trä, sten, elfenben o. s. v.);
 - c) mosaiker, emaljer, lackeringar, m. m.

§ 2.

För alla dessa samlingar upplåtas i museibygnaden, utom de båda vestibulerna samt nödiga förrådsrum, de tvänne öfversta våningarne, hvarest samlingarne böra uppställas och ordnas i hufvudsaklig öfverensstämmelse

med de af Kongl. Maj:t gillade förslag jemlikt nådiga Brevvet den 11 December 1863.

§ 3.

National-musei konstafdelning, såsom en för vetenskapliga ändamål och konstodlingens främjande inrättad anstalt, hörer under Kongl. Maj:ts Ecklesiastik-departement.

§ 4.

Mom. 1. Styrelsen och förvaltningen af konstsamlingarne äro uppdragna åt en Direktör, som i sin befattning biträdes af en Intendent och en Sekreterare, samt för vissa ärendens afgörande eller föreskrifna behandling åt en nämnd, bestående af fem ledamöter, af hvilka Direktören och Intendenten äro sjelfskrifne.

Mom. 2. Vid konstsamlingarne må dessutom anställas två Amanuenser och en Kamererare.

§ 5.

Mom. 1. Kongl. Maj:t vill i nåder utnämna Direktören samt, efter underdånig anmälan af honom, Intendenten, Sekreteraren och Amanuenserne, äfvensom i nåder förordna de icke sjelfskrifne ledamöterna i museinämnden jemte två suppleanter, hvilka, vid ordinarie ledamots förhinder, må efter behof inkallas i nämnden.

Mom. 2. Sekreterare-befattningen kan innehafvas af endera af Amanuenserne.

§ 6

Mom. 1. *Styrelsen* för National-museets konstsamlingar sammanträder hvarje första och tredje helgfria Måndag i månaden, samt oftare, om göromålen så fordra.

Mom. 2. Öfver förhandlingarne skall föras protokoll, i korthet upptagande föredragna mål och fattade beslut.

Mom. 3. Alla i Styrelsen förekommande ärenden afgöras af Direktören i närvaro af Intendenten och Sekreteraren; och eger Direktören att

allena besluta, men Intendenten och Sekreteraren att yttra sina meningar samt, derest dessa vid beslutets fattande icke öfverensstämma med Direktörens, få desamma, på framställning derom, i protokollet antecknade.

Mom. 4. Då skiljaktiga meningar förekommit i mål, som bör hos Kongl. Maj:t anmälas, skall protokollsutdrag, upptagande desamma, bifogas den underdåniga skrifvelsen i ämnet.

Mom. 5. Vid behandlingen af frågor, som röra användandet af de för konstafdelningen och Statens historiska museum gemensamma anslag, inträder i Styrelsen jemväl Riksantikvarien, som eger att till protokollet anföra sin mening.

§ 7.

Styrelsen tillkommer:

- a) att afgifva underdåniga utlåtanden i frågor, öfver hvilka Kongl. Maj:t i nåder infordrar Styrelsens yttrande;
- b) att handlägga och afgöra ärenden angående kontrollen öfver konst-samlingarnes tillhörigheter, inköp af materiel samt förvaltningen och redovisningen af de för konstsamlingarne anslagna medel;
- c) att till behörig behandling upptaga frågor rörande gåfvor och iakttagande af dervid fästade vilkor, bevakande af testamenten och dylikt;
- d) att antaga Kamererare, äfvensom portvakt, ordinarie och extra vaktbetjening, öfvereldare, eldare och gårdsdräng, allt i öfverensstämmelse med fastställd stat;
- e) att utfärda reglementariska föreskrifter i fråga om tillåtelse att kopiera konstverk samt om vilkoren och ordningen dervid;
- f) att utfärda tjensteordning, som bestämmer betjeningens skyldigheter.

§ 8.

Mom. 1. De till Styrelsens disposition ställda medel, hvilka icke må användas för andra ändamål än dem, för hvilka de äro afsedda, bestå af:

- a) å Riksstaten uppförda årliga anslag;
- b) stadgade afgifter för inträde i konstafdelningens samlingar;
- c) inflytande medel för försäljning af de tryckta förteckningar öfver samlingarne, hvilkas utgifvande åligger Direktören.

Mom. 2. Ofvannämnda statsanslag eger Styrelsen att, enligt särskildt meddelade föreskrifter, i Kongl. Statskontoret efter requisition uppbara;

börande hvad sålunda lyftas, äfvensom öfriga inflytande medel, för så vidt de icke till förestående utbetalningar genast behöfva användas, ofördröjligen på depositionsräkning i Riksbanken insättas samt depositionsbevisen af Sekreteraren annoteras.

Mom. 3. De invisningar, som af Styrelsen utfärdas på dylika för dess räkning i Riksbanken stående medel, skola af Direktören underskrifvas och af Kamereraren kontrasigneras.

Mom. 4. Alla utbetalningar skola af Styrelsen beslutas och i dess protokoll upptagas. Inkomna räkningar må icke till betalning godkännas, innan de blifvit af Kamereraren till siffran granskade.

Mom. 5. Till bestridande af smärre utgifter må Kamereraren innehafva kontanta medel till belopp, som af Styrelsen bestämmes.

§ 9.

Museinämnden tillkommer:

a) att inom gränsen af för sådant ändamål disponibla medel besluta om inköp af konstverk, i afseende å hvilkas inköpande särskilda föreskrifter icke blifvit genom Kongl. Brevet den 28 Maj 1858 stadgade;

b) att bestämma om erforderliga restaurationer och i protokollet angifva, i hvilka hänseenden ett till restauration bestämdt konstverk tarfvar förbättring, samt, efter det sådan blifvit verkställd, afgifva utlåtande angående restaurationsarbetets beskaffenhet;

c) att yttra sig öfver af Direktören framställda förslag till förändringar i afseende på lokalernas användande för de olika samlingarne, äfvensom i fråga om utgallring af konstföremål; börande sådana förslag, jemte nämndens deröfver afgifna yttranden, underställas Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

§ 10.

Mom. 1. Museinämnden må icke fatta beslut med mindre fyra af dess ledamöter äro närvarande. Äro rösterna lika, anses den behandlade frågan för den gången förfallen. Ledamot, som vid beslutets fattande är af skiljaktig mening, eger att få densamma till protokollet antecknad.

Mom. 2. Ledamot af nämnden må icke till restaurator antagas.

§ 11.

Direktören, hvilken är Kongl. Maj:t i första rummet ansvarig, att konstafdelningen väl vårdas och motsvarar sin bestämmelse, skall i sin förvaltning ställa sig till efterrättelse de i denna stadga och gällande stat innefattade bestämmelser eller eljest meddelade särskilda föreskrifter, samt i fråga om nya anordningar och förekommande angelägenheter, hvilka icke äro under nyssnämnda stadganden hänförliga eller enligt desamma kunna afgöras, ingå med underdåniga framställningar.

Honom åligger:

a) att uppmärksamt följa den estetiska och konsthistoriska vetenskapens utveckling för att derigenom kunna främja samlingarnes ändamål;

b) att, för anordnandet ej blott af det hela, utan äfven af hvarje särskild samling, upprätta planer till ledning för vederbörande tjänstemän vid deras arbeten;

c) att öfver de särskilda samlingarne upprätta fullständiga inventarier jemte register, på sätt nedanför närmare bestämmes, samt till allmänhetens tjänst från trycket utgifva lämpliga kortfattade förteckningar eller kataloger; börande han jemväl låta sig angeläget vara att utarbета utförliga kritisk-historiska beskrifningar öfver de särskilda samlingarne;

d) att i hvarje särskildt fall bestämma om samlingarnes ordnande och konstföremålens uppställning inom de anvisade lokalerna;

e) att söka kännedom om de inom landet befintliga konstverk af värde och egna uppmärksamhet derå, att sådana icke utföras, utan att förut till konstsamlingarne hafva hembjudits;

f) att, efter samråd med Intendenten, för nämnden framlägga förslag till inköp af konstverk eller till restaurationer af sådana, samt nämndens beslut till verkställighet befördra;

g) att inom Mars månad afgifva underdånig berättelse angående samlingarnes förvaltning under det föregående året; och

h) att oafåtligen tillse att tjänstemännen med nit, skicklighet och drift fullgöra sina skyldigheter;

hvarjemte honom tillkommer:

a) att meddela tillåtelse till kopiering af konstföremål; samt

b) att sammankalla Musei-nämnden och såsom ordförande leda dess förhandlingar.

§ 12.

§ 12.

Intendenten åligger:

- a) att hafva tillsyn och vård öfver samlingarne, så att intet konstverk förkommer eller skadas;
- b) att ombesörja alla verkställighetsåtgärder för samlingarnes ordnande och uppställning, äfvensom för emottagande och försändning af konstföremål;
- c) att öfver de särskilda samlingarne föra löpande förteckningar (acquisitions-kataloger) och derjemte inventarieförteckning öfver konstafdelningens tillhörigheter, såsom möbler, skåp, piedestaler, m. m.
- d) att ombesörja sådana smärre rengöringsarbeten af konstföremål, som för deras lämpliga skötsel och förevisning påkallas;
- e) att sorgfälligt öfvervaka utförandet af de restorationer, som af nämnden beslutas;
- f) att vaka öfver ordningen inom konstsamlingarne och hafva näraste uppsigt öfver den dervid anställda betjening;
- g) att hafva tillsyn öfver uppbörden af stadgade inträdesavgifter och försäljningen af de tryckta förteckningarne, samt de inflytande medlen till kassan aflemna, på sätt Styrelsen bestämmer;
- h) att ombesörja inköp af bohagsting och effekter för samlingarne äfvensom brännmaterial, enligt i behörig ordning godkända kontrakt;
- i) att pröfva handverkarens förslag och hafva tillsyn öfver deras arbeten, samt granska och attestera räkningar, som till betalning anmälas;
- k) att öfvervaka lokalernas renhållning och uppvärmning samt säkerhet för inbrott och eldfara; i hvilket sistnämnda hänseende Intendenten bör noga tillse att såväl värmeledning och eldstäder som vattenledningen och brandredskapen städse finnas i fullgodt skick.

§ 13.

Mom. 1. *Sekreteraren* ombesörjer kansligöromålen, hvartill hörer:

- a) att bereda och föredraga de till Styrelsen inkommande mål;
- b) att föra protokoll vid Styrelsens och Nämndens sammanträden samt uppsätta, kontrasignera och afsända beslutade utlåtanden eller andra utgående expeditioner;
- c) att föra Styrelsens diarium samt förvara och hålla i god ordning koncepter och arkivet tillhörande handlingar.

Mom. 2. *Sekreteraren* är skyldig att sjelf godtgöra det biträde, som kan erfordras för renskrifning inom kansliet.

§ 14.

Mom. 1. *Amanuenserne*, till hvilkas befattningar böra i underdånighet anmälas endast sådane personer, som ådagalagt grundliga insigter i estetiska och konsthistoriska ämnen, äro Direktören närmast underordnade och böra honom i hans tjenstegöromål biträda.

Dem åligger:

- a) att taga noggrann kännedom om alla föremålen i de samlingar, vid hvilka de äro anställda;
- b) att med flit och sorgfällighet utföra de dem af Direktören uppdragna arbeten; samt
- c) att jemte Intendenten vaka deröfver, att inom konstsamlingarne ingenting förkommer eller skadas, utan fastmer allt på bästa sätt underhålles.

Mom. 2. *Förste Amanuensen*, hvilken bör under sin vård hafva konstafdelningens bibliotek och deröfver hålla förteckning, skall biträda Direktören vid utarbetandet af inventarier och förteckningar öfver målnings- och skulptursamlingarne, äfvensom de smärre konstsamlingar, som till dessa sig ansluta.

Mom. 3. Åt honom kan Direktören, om han så finner godt, uppdraga anordningen af någon särskild af nyssnämnda samlingar och utarbetandet af nödiga förteckningar och kataloger deröfver.

Mom. 4. *Andre Amanuensen* skall hafva närmaste tillsyn öfver Handtecknings- och Gravysamlingarne.

Honom åligger:

- a) att efter Direktörens anvisningar verkställa ordnandet af de numera förenade olika gravysamlingarne till enhet och historisk följd efter kopparstickarekonstens utveckling och fördelning efter särskilda konstskolor, äfvensom att ordna handteckningarne, samt öfver hithörande samlingar uppätta nödiga förteckningar;
- b) att till Direktören ingifva förslag till de inköp, som för dessa samlingar och företrädesvis för deras kompletterande i särskilda delar kunna anses lämpliga;
- c) att å de bestämda förevisningsdagarne vara tillstädes för att, efter gjord begäran, tillhandahålla de besökande gravyrer och handteckningar samt öfvervaka deras aktsamma begagnande; och vare honom förbjudet att utlåna hithörande konstalster eller tillåta kalkering deraf, såvidt ej Direktören dertill lemnat skriftligt bifall;

d) att hafva nycklarne till förvaringsskåpen, hvilka icke må öppnas annat än i närvaro af honom, eller den hans tjänst förrättar.

§ 15.

Kamereraren, som qvitterar alla till Styrelsen inflytande medel, åligger:

a) att hålla moträkning med Riksbanken öfver Styrelsens der insatta och derifrån uttagna medel samt i öfrigt föra alla med afseende å dessa medels disposition och redovisning nödiga anteckningar och räkenskaper;

b) att till siffran granska alla till Styrelsen inkomna räkningar, besörja insättning i Banken och uttagning derifrån af Styrelsens medel samt verkställa alla beslutade utbetalningar;

c) att vid Styrelsens sammanträden till dess protokoll afgifva rapport angående kassans ställning; samt

d) att årligen inom Mars månads utgång hafva, i enlighet med fastställt formulär, upprättat Styrelsens hufvudbok för det föregående året.

§ 16.

Portvakten tillhör:

a) att öppna och stänga hufvudingången till museibyggnaden samt dagligen under den tid, som af Styrelsen bestämmes, och i öfrigt då för särskilda arbetens verkställande så erfordras, uppehålla sig i nedra vestibulen för att vaka öfver ordningen;

b) att på föreskrifvet sätt upptaga stadgade inträdesafgifter och dem hvarje vecka till Intendenten aflemna och redovisa;

c) att tillse, det vaktbetjeningen i rätt tid infinner sig till tjänstgöring samt icke obehörigt derifrån sig aflägsnar; börande han vid annat förhållande derom genast göra anmälan hos Intendenten;

d) att hafva tillsyn öfver renhållningen af nedra vestibulen och traporna samt portiken och gårdarne, o. s. v.

§ 17.

Mom. 1. *Vaktmästarne* vid konstafdelningen besörja tjänstgöringen inom samlingslokalerna. Deras indelning på de särskilda afdelningarne samt hvarje förändring i deras tjänstgöring bestämmes af Direktören, efter förslag af Intendenten; hvarjemte de af Styrelsen erhålla en tjänsteordning, som närmare reglerar tjänstgöringstiderna och de dem åliggande förrättningar.

Mom. 2. Vid deras antagande bör afseende äfven fästas dervid, om de hafva lärt något handverk, som för samlingarnes skötsel kan komma till nytta.

Mom. 3. Dem tillhörer:

a) *att*, efter Intendentens eller Amanuensernes bestämmande, verkställa framskaffande, omflyttning och uppställning af konstverken inom de särskilda lokalerna;

b) *att* ombesörja renhållningen, hvar inom sin afdelning, och beständigt gifva akt på konstföremålens tillstånd och, på föreskrifvet sätt, hålla dem fria från dam och fukt;

c) *att* om hvarje tillfällig förändring och skedd skada inom förevisningslokalen genast göra anmälan hos Intendenten;

d) *att* vid de offentliga förevisningarne oafatligt hafva sitt ögonmärke på upprätthållandet af god ordning och, der så finnes nödigt, göra höfliga erinringar samt, om sådana lemnas utan afseende, inberätta förhållandet för vederbörande tjänsteman.

Mom. 4. Vaktbetjeningen är förpligtad att under tjensten alltid bära föreskrifvet livré.

Mom. 5. Betjeningen vare förbjudet att af besökande begära eller mottaga något slags ersättning eller sportler för lemnadt biträde i sådant som tillhör tjensten; börande detta förbud genom anslag inom Museum bekantgöras.

§ 18.

Öfvereldarens åligganden äro:

a) *att* emottaga och hafva under sin vård förrådet af brännmaterial;

b) *att* hafva noggrann tillsyn deröfver, att värmeledningsapparaten samt vattenledningen och brandredskapen, äfvensom fönster, golf och tak städse finnas i godt skick, att eldarne punktligt fullgöra sina skyldigheter, samt att eldningen sker med nödig sparsamhet och försigtighet;

c) *att* en gång om dagen, medan eldningen sker, genomgå alla rummen i våningarne för att tillse, det ingen fara må uppstå eller skada ske genom bristfällighet å värmeledningens rörgångar.

§ 19.

Mom. 1. Direktören eger att, utan särskildt nådigt tillstånd, tvänne gånger om året åtnjuta fjorton dagars tjänstledighet; men i fråga om sådan under längre tid, bör underdånig ansökning ingifvas till Kongl. Maj:t.

Mom. 2. Uppkommer behof af tjenstledighet för tjensteman vid konstafdelningen, eger Styrelsen att sådan efter omständigheterna bevilja, dock ej för längre tid än två månader. Tjenstledighet för längre tid sökes hos Kongl Maj:t; börande ansökningen derom ingifvas till Styrelsen, som densamma jemte eget utlåtande insänder.

Mom. 3. Då Styrelsen beviljar tjenstledighet, eger den i sammanhang dermed förordna annan person, att den lediges tjenst bestrida.

Mom. 4. Är tjensteman af sjukdom förhindrad att sig till tjenstgöring infinna, bör anmälan derom genast göras hos Direktören, som förordnar om göromålsens bestridande.

Enahanda förhållande må af betjeningen anmälas hos Intendenten, som efter behof inkallar extra betjening.

§ 20.

Mom. 1. I Direktörens frånvaro inträder Intendenten med bibehållande af sina öfriga göromål i utöfning af chefsbefattningen, dock icke under längre tid än fjorton dagar, samt derefter, intilldess Kongl Maj:t, uppå Styrelsens anmälan, meddelat nådig föreskrift angående chefskapets bestridande.

Mom. 2. Under nyssnämnda tid må endast löpande ärenden till behandling i Styrelsen företagas och afgöras.

§ 21.

Mom. 1. Har Direktören blifvit med fel eller försummelse i embetet beträdd eller utan tillstånd eller laga förfall från tjenstgöring sig afhållit, varde derfor tilltalad inför Kongl. Maj:ts och Rikets Svea Hofrätt.

Mom. 2. Gör någon tjensteman vid konstafdelningen sig skyldig till fel eller försummelse i tjensten, må Styrelsen antingen den felaktige varna, eller fälla till böter, svarande mot högst en månads lön, eller ock honom på högst tre månader från tjenst och lön suspendera. Älägges suspension tjensteman, som af Kongl. Maj:t förordnad är, bör beslutet, jemte skälen derfor, hos Kongl. Maj:t i underdånighet anmälas. Inträffar förnyad försummelse eller är felet af svårare beskaffenhet, må Styrelsen gå i författning om den felaktiges tilltalande inför Svea Hofrätt af den person, Ko-

nungens Justitie-kansler, uppå Styrelsens anmälan, dertill förordnar; egande Styrelsen emellertid att från tjänstens utöfning afskilja en sålunda under tilltal ställd tjänsteman, intilldess öfver honom blifvit slutligen dömdt eller domstol annorlunda förordnar; och komma under tiden löneinkomsterna att innehållas, der ej Styrelsen finner skäligt låta den tilltalade någon del deraf uppbära.

Mom. 3. Om Kamereraren eller någon af de utaf Styrelsen antagne vaktbetjente beträdes med opålitlighet, försummelse eller olydnad i tjänsten, tillhörer Styrelsen att den felaktige varna, suspendera eller från tjänsten skilja.

Mom. 4. Öfver erhållen varning må klagan ej föras, men öfver Styrelsens beslut, hvarigenom annat ansvar är vordet ålagdt, må i stadgad ordning besvär hos Kongl. Maj:t anföras.

§ 22.

Mom. 1. Öfver hvar och en af samlingarne skall föras en löpande förteckning (acquisitions-katalog), deruti hvarje såsom gäfvä eller genom köp erhållet konstföremål ofördröjligen bör införas under sin egna nummer, hvilken jemväl bör åsättas sjelfva konstverket; hvarjemte i nämnda förteckning antecknas konstnärens namn, föremålets benämning, material och dimensioner samt nödiga hänvisningar till inköpsprotokoll o. s. v.

Mom. 2. Med ledning af och i öfverensstämmelse med de löpande förteckningarne skall öfver hvar och en af samlingarne upprättas en hufvudförteckning (fullständigt inventarium), upptagande så vidt ske kan och med nödiga förändringar för de olika samlingarne, företrädesvis följande bestämningar:

a) konstnärens namn, hans födelse- och dödsår, samt den skola han tillhört;

b) konstföremålets nummer och benämning;

c) dess materiel och dimensioner, i såväl Svenskt decimalmått som Franskt metermått;

d) en noggrann beskrifning af föremålets ämne eller innehåll, med angifvande af alla viktigare detaljer;

e) anteckningar om signaturer, monogrammer m. m., och med afseende å tiden för konstverkets tillkomst, samt hänvisning till gravyrer och

lärda arbeten, som kunna bestyrka konstverkets äkthet eller identitet såsom original eller kopia;

f) beskrifning öfver konstverkets förhandenvarande skick, undergångna restaurationer, o. s. v.

g) upplysningar rörande föremålets historia, hvarifrån, när och huru det blifvit för konstsamlingarne förvärfvadt; och

h) böra i hufvudförteckningen vidare anteckningar ske om alla de förändringar föremålet kan blifva underkastadt.

Mom. 3. Till hufvudförteckningarne skola föras sak- och namnregister.

Mom. 4. Det inventarienummer ett föremål erhållit, må icke förändras. Om ett föremål ur en samling utgallras, bör det uti inventariet afskrifvas; men under dess innehafda nummer må ej något annat föremål i stället insättas.

Mom. 5. För handtecknings- och gravyrsamlingarne må såväl de löpande förteckningarne som hufvudförteckningarne erhålla den förändrade form, som Direktören kan finna lämplig och till efterrättelse antaga.

§ 23.

Konstsamlingarne skola för allmänheten hållas tillgängliga kostnadsfritt å bestämda timmar tre dagar i veckan samt i öfrigt mot en mindre afgift förevisas, på sätt Kongl. Maj:t vill genom särskilda föreskrifter närmare bestämma.

§ 24.

Personer, som för kopiering eller studier önska begagna konstsamlingarne, erhålla, med särskild tillåtelse af Direktören och i enlighet med de af Styrelsen fastställda bestämmelser, tillträde till desamma utan afgift alla de dagar, då samlingarne hållas öppna.

§ 25.

Jul- och Påsk-veckorna äro samlingarne för allmänheten icke tillgängliga.

Hvad i föregående Stadga är föreskrifvet i afseende å vården och förvaltningen af konstsamlingarne skall tillsvidare i alla tillämpliga delar äfven gälla till efterrättelse med hänsyn till Lifrustkammaren, dock med iakttagande deraf:

att Intendenten skall öfver denna samling föra såväl den löpande förteckningen som inventarium;

att Lifrustmästaren fortfarande skall hafva enahanda tillsyn öfver samlingen som hittills; och

att stadgad afgift för inträde i konstsamlingarne äfven berättigar till inträde i Lifrustkammaren.

*Utdrag af Protokollet öfver Ecklesiastik-ärenden, hållet inför Hans
Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 20
December 1867.*

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-statsministern Herr Friherre *De Geer*,
Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve *Manderström*,
Statsråden Herr Grefve *von Platen*,
Friherre *af Ugglas*,
Lagerstråle,
Bredberg,
Thulstrup,
Carlson,
von Ehrenheim och
Abelin.

Efter verkställd justering af protokollet öfver Ecklesiastik-ärenden för den 13 innevarande månad, föredrog i underdånighet Departements-chefen, Statsrådet *Carlson*:

Föredragande

Föredragande Departements-chefen anförde vidare i underdånighet:

58:o.

»Sedan, med anledning dels af den genom Eders Kongl. Maj:ts nådiga Bref den 26 Oktober 1866 åt Öfverintendents-embetet uppdragna förvaltningen af National-museibyggnaden, dels ock af det inseende, som detta embete eger jemlikt samma nådiga Bref och Kongl. Brefvet den 7 förutgångne Augusti att utöfva ej mindre öfver Statens konstsamlingar än öfver Lifruskammaren, Öfverintendents-embetet i skrifvelse den 4 December sistförflutna år i underdånighet framställt behovet af ökade anslag för vården och underhållet af ifrågavarande byggnad och samlingar, äfvensom föreslagit att för detta ändamål måtte årligen anslås:

I. till *National-museibyggnaden*:

för en arkitekt	500.	
» en tillsyningsman inom byggnaden och öfvereldare för dess värmeapparat	500.	
» 3 eldare à 450 R:dr	1,350.	
» underhåll af tak, golf och fönster, för rengöring och förekommande reparationer	5,300.	
» stenkol och coakes	5,000.	12,650.

hvilken summa Öfverintendents-embetet i underdånighet hemställt måtte varda tillagd det å Riksstatsens Sjunde Hufvudtitel uppförda anslag till byggnader och reparationer i Stockholm;

II. till *National-museets konstafdelning*:

för en chef, hvars befattning utöfvas af Öfver-intendenten	1,500.	
» en intendent	2,500.	
» bestridande af kansli- och räkenskapsgörömålen . . .	1,000.	
» 2 amanuenser à 1500 R:dr	3,000.	
» 10 vaktmästare à 500 och 400 R:dr	4,400.	
» vaktmästarelivréer à 70 R:dr	700.	
» restaurering och ordnande af konstföremålen . . .	6,000.	
» inköp af taflor och andra konstverk till kompletterande af samlingarne	3,000.	22,100.
		Transport 34,750.

Transport 34,750.

III. till Lifrustkammaren:

för en Intendent	500.	
» en Lifrustmästare	750.	
» 2 vaktmästare à 500 och 400 R:dr	900.	
» vaktmästarelivréer à 70 R:dr	140.	2,290.

eller tillsammans ett belopp af R:dr 37,040.

uti denna totalsumma likväl upptagne såväl de från Riksstatsens Sjunde Hufvudtitel utgående 4,400 R:dr till konstsamlingarne, som de från den Fjerde Hufvudtiteln till Lifrustkammaren utgående 900 R:dr, eller tillhopa 5,300 R:dr å stat uppförda anslag;

och då Eders Kongl. Maj:t, som, enär de samlingar, hvilka varit afsedda att i National-museum förvaras, ännu icke hunnit fullständigt ordnas, ej funnit tiden vara inne till framläggande vid sistförflutne riksdag af en definitif stat, men med afseende på hvad af Öfverintendents-embetet i fråga om de ökade behofven blifvit anfördt, pröfvat åtskilliga af de begärda anslagen för vården, ökandet och förevisningen af de inflyttade samlingarne, äfven under dåvarande förhållanden och intilldess en fullständig anordning af tafvel- och gravyr-samlingarne hunnit komma till stånd, samt en bestämd plan i afseende å förvaltningen och arbetsfördelningen blifvit uppgjord, vara af behofvet påkallade, af Riksdagen för ifrågavarande ändamål för år 1868 äskat:

I. till National-museibyggnaden:

för en uppsyningsman och öfvereldare	500.	
» 3 eldare à 450	1,350.	
» underhåll af byggnadens tak, golf och fönster, för renhållning och reparationer	5,300.	
» stenkol och coakes	5,000.	12,150.

II. till National-museets konstafdelning:

för biträde vid gravyrsamlingens ordnande och vårdande	1,500.	
» flyttnings- och anordningsarbeten	1,000.	
» vaktbetjeningen	3,500.	
» biträde vid upprättandet och kompletterandet af inventarieförteckningar	1,000.	
» inköp af äldre mästars målningar och andra konst-saker	3,000.	10,000.

Transport 22,150.

Transport 22,150.

III. till Lifrustkammaren:

för tillsyn och vård 600.
 eller ett sammanlagdt belopp af R:dr 22,750.
 oberäknade de 5,300 R:dr, som från Riksstatens Sjunde och Fjerde Hufvudtitlar utgå till konstsamlingarne och Lifrustkammaren;

så har Riksdagen, enär emot det sålunda äskade anslaget någon anmärkning icke förekommit, anvisat ett extra anslag för 1868 af nämnda belopp, men derjemte i underdånighet anhållit, att, då i afseende å den vid Museum nödiga tjenstepersonal uppgörandet af definitiv stat icke syntes böra undanskjutas i afvaktan på samlingarnes fullständiga ordnande, hvarför sannolikt ännu lång tid erfordrades, Eders Kongl. Maj:t ville för näst sammanträdande Riksdag framlägga ett sådant förslag till de för vårdande af National-museum nödiga utgifter, att denna inrättning icke komme att ådraga Staten större kostnader än som funnes för ändamålet oundgängligen nödiga, äfvensom förslag till anordnandet för Museets samlingar af en förvaltning, hvilken genom sin sammansättning lemnade tillförlitliga garantier för behörigt vårdande af den Statens dyrbara egendom, som infattas i dess konstsamlingar.

Under åberopande af sitt memorial den 4 December 1866 rörande samma ärende, har Öfverintendents-embetet i skrifvelse den 10 sistlidne December i underdånighet hemställt, att Eders Kongl. Maj:t täcktes taga i nådigt öfvervägande och hos näst sammanträdande Riksdag göra framställning om beredande af de medel för ifrågavarande byggnads och samlingars framtida vård och förvaltning, hvartill Eders Kongl. Maj:t kunde finna omständigheterna föranleda.

I detta ärende, som särskildt i vissa delar utgjort föremål för Chefens för Eders Kongl. Maj:ts Finans-departement och min gemensamma öfverläggning, anhåller jag i underdånighet att vidare få anföra följande:

Då offentliga konstsamlingar hafva till hufvudsakligt ändamål dels att sätta allmänheten i tillfälle att genom åskådning af skilda tiders mästerverk i bildande konst förädla smaken och utveckla sinnet för det sköna, dels ock att tjena vetenskapsmannen, konstnären och handtverkaren till ledning vid deras studier, så hafva de äfven att för detta ändamåls verkliga vinnande uppfylla fordringar, såväl hvad de enskilda konstföremålens estetiska beskaffenhet och värde vidkommer, som ock i allt som rör deras teoretiskt-systematiska samt praktiskt-instruktiva anordning.

Under den tid Statens konstsamlingar till största delen förvarades och höllos för allmänheten tillgängliga i Kongliga Slottet kunde de af flera

skäl och isynnerhet genom förevisningslokalernas otillräcklighet icke motsvara dessa fordringar. Sedan de nu blifvit inflyttade i en för dem afsedd, särskild byggnad och flera yttre anordningar för deras förevisande och begagnande redan blifvit vidtagna, så hafva visserligen de allt talrikare besöken å allmänhetens sida visat, med hvilket vexande intresse de omfattas, men också af hvilken djupare betydighet såsom bildningsmedel de en gång kunna och skola blifva, när en fullt ändamålsenlig skötsel af dem möjliggjorts.

För en så beskaffad skötsel fordras icke allenast lämpliga och rymliga lokaler, passande förevisningsredskap, nödig vaktpersonal samt en öfvervakande tillsyn öfver vården och bibehållandet af det redan befinliga, utan framför allt en för samlingarne sjelfva afsedd och med dem systematiskt arbetande tjenstemannapesonal, hvilken genom en åt deras kännedom, skötande och förkofran helt egnad tid ensamt förmår lemna sådana garantier för ett behörigt vårdande af denna Statens dyrbara egendom, som Riksdagen önskat.

Från äldre tider hafva styrelsen och förvaltningen af National-museets konstsamlingar varit uppdragna åt Öfverintendents-embetet. Eders Kongl. Maj:ts nådiga Instruktion för detta embete visar i hvad mån och till hvilken utsträckning de deri gifna föreskrifter vidkomma konstsamlingarne. Den tillsyn med afseende å dem, hvilken dessa föreskrifter ålägga, kunde förr anses tillräcklig, då ogynnsamma förhållanden i öfrigt föranledde dertill, att dessa samlingar endast ofullständigt kunde uppfylla sitt ändamål, men efter deras förflyttande till den nya museibyggnaden, synas de ständigt ökade bestyren påkalla en vidsträcktare omvårdnad än den, som tillföre utöfvats och ännu åligger Öfverintendents-embetet att utöfva. Det har på grund häraf också funnits nödigt att under de sednare åren begära dels erforderliga arfvoden åt särskilda biträden vid anordningen och skötseln af konstsamlingarne, dels äfven en ersättning utöfver lönen åt tjenstemän, hvilka redan varit vid National-museum anställda.

Då Öfverintendents-embetet ej har sig ålagdt att genom en mera direkt verksamhet främja konstsamlingarnes utveckling och derigenom på ett väsentligare sätt ingripa i deras skötande och då den blotta administrationen af de yttre angelägenheterna måste förorsaka detta embete ett stort och för dess egentliga uppgift främmande arbete, samt då ändtligen dessa samlingar redan temligen allmänt anses vara — hvad de också böra — en institution, som eger att utveckla sig enligt sin egen bestämelse och den estetiska bildningens kraf; så torde också den tidpunkt nu vara inne, då National-museets konstsamlingar böra ställas under en egen styrelse och förvaltning.

Om denna styrelse och förvaltning af de många och olikartade samlingarne skall förmå att genom ett sammanhållande och planmessigt arbete verka för ett gemensamt mål, så är det i första rummet nödigt att i spetsen för desamma ställas en chef, hvilkens verksamhet är uteslutande egnad åt detta vidsträckta fält och hvilken, under det han såväl leder arbetet som sjelf deltagar i detsamma, bär ansvaret för att samlingarne tillbörligen vårdas och motsvara sin bestämmelse. Han bör till den ändan uppmärksamt följa den estetiska och konsthistoriska vetenskapens utveckling, med noggrann kännedom af de särskilda samlingarnes innehåll och beskaffenhet samt af de fördelaktigaste sätten för deras förfullständigande oafbrutet beflita sig om deras förkofran, till ledning för vederbörande tjänstemän utarbета planer för anordningen så af det hela, som af de särskilda samlingarne, upprätta fullständiga inventarier, utgifva tillförlitliga kataloger till allmänhetens tjänst, samt för samlingarnes grundligare kännedom göra kritiskt-historiska beskrifningar öfver de enskilda konstföremålen.

Enär samlingarnes betydande omfång gör det påtagligen omöjligt för chefen att jemte ledningen af det hela medhinna alla de arbeten, som åligga honom, utan biträde, så måste för besörjandet af alla verkställighetsåtgärder, tillsynen öfver konstverkens yttre vård, vaktbetjeningen och förevisningslokalerna, öfvervakandet af beslutade restaurationer samt i allmänhet uppsigten öfver samlingarnes ekonomi, en person särskildt vara anställd såsom intendent. Att dessa mångartade bestyr, omfattande hela den mera praktiska delen af samlingarnes vård, kommer att gifva en tjänsteman full sysselsättning är lätt insedt.

Men då äfven i öfrigt, och särskildt för de konstvetenskapliga arbetena inom Museum, en fördelning af dessa mellan flera personer erfordras, måste chefen äfven hafva att påräkna biträde af vetenskapligt bildade Amanuenser. Af dessa, hvilkas antal åtminstone för den närmaste framtiden kan inskränkas till tvänne, bör den ene, för hvilken ett lämpligt arvode redan anvisats, i likhet med hvad vid de flesta andra konstmuseer är fallet och här äfven skett, helt och hållet egna sin verksamhet åt den stora och viktiga detalj, som gravyr- och handteckningssamlingarne erbjuda; den andre åter dels i allmänhet biträda chefen, då denne finner så nödigt, dels isynnerhet sysselsätta sig med det vidsträckta arbetet af konstverkens utförliga beskrifning.

De ökade kansli- och räkenskapsgöröromålen göra det äfven önskvärdt, att arfvoden för en Sekreterare och en Kamrerare vid konstsamlingarne anslås, helst ingen af de förut nämnde tjänstemännen, med afseende på deras verksamhets såväl omfång som beskaffenhet, skäligen kan till någondera af dessa befattningar utan särskild aflöning användas.

Då dyrare lexikaliska verk och tidskrifter rörande skön konst samt beskrifvande planschverk äro för samlingarnes vård och skötsel nödiga, torde en mindre summa för anskaffande och underhåll af ett museibibliotek befinnas erforderlig.

Hvad vaktbetjeningen beträffar, så äro, utom det antal vaktmästare, för hvilket hittills ett tillräckligt anslag anvisats, en särskild portvakt samt en gårdsdräng, båda med bostäder i Museets bottenvåning, behöfliga, ej blott för ordningens och den yttre renhållningens jemna vidmagthållande, utan äfven för större säkerhet mot inbrott. Öfvereldaren bör äfvenså hafva bostad i denna våning för att lättare kunna tillse det värmeledningsapparatens ej må åstadkomma eldfara.

I anledning af Riksdagens underdåniga skrifvelse i detta ärende och i öfverensstämmelse med det nu anförda har inom Ecklesiastik-departementet utarbetats ett förslag till stadga angående styrelsen och förvaltningen af de i National-museum förvarade konstsamlingar, hvilket torde få såsom bilaga åtfölja detta protokoll.

Med noggrannt iakttagande deraf, att denna inrättning icke må komma att ådraga Staten större kostnader än som för ändamålet äro oundgängligen nödiga, och med tillbörligt afseende fästadt vid de fordringar, som i förslaget till stadga blifvit ställda å tjenstemännen, hemställer jag i underdånighet att Eders Kongl. Maj:t måtte hos Riksdagen äska beviljandet af nödiga anslag till följande stat för National-museum:

I. För National-museibyggnaden:

för en öfvereldare jemte bostad	500.	
» två undereldare à 450 R:dr	900.	
» en portvakt jemte bostad	600.	
» en gårdsdräng jemte bostad	450.	
» underhåll af golf och fönster samt till renhållning .	2,700.	
» stenkol och coakes	5.000.	10,150.

Det förut anvisade anslagsbeloppet 2,600 R:dr till underhåll af byggnadens tak och förekommande reparationer, torde numera, sedan sjelfva byggnaden blifvit fullbordad och ställd under Öfverintendentsembetets tillsyn och vård, lämpligen böra öfverflyttas till Riksstatens Sjunde Hufvudtitel såsom tillökning i anslaget för byggnader och reparationer i Stockholm.

Transport 10,150.

	Transport	10,150.
II. Till National-musei konstafdelning:		
för en Chef	5,500.	
» en Intendent	2,500.	
» en Sekreterare	1,000.	
» 2 Amanuenser à 1,500	3,000.	
» en Kamererare	300.	
« 10 Vaktmästare	4,400.	
» samlingarnes underhåll och vård	1,500.	
» en boksamling	200.	
» inköp af äldre mästars arbeten och andra konstföremål	3,000.	21,400,

i hvilken sistnämnda summa äro inberäknade följande anslag, hvilka hittills utgått från Riksstatsens Sjunde Hufvudtitel, nemligen till en Intendent, f. d. Kamererare vid Museum 2,000, till 2 vaktmästare 900 och till samlingarnes vård och underhåll 1,500, eller tillhoppa 4,400 R:dr, hvilka således skulle från nämnda Hufvudtitels anslag uteslutas,

tillsammans	31,550.
-----------------------	---------

Om från denna totalsumma, till hvilken för jämförelses skull torde böra läggas de för närvarande till underhåll af museibyggnadens tak och för förekommande reparationer anslagna 2,600 R:dr, hvilka föreslagits skola till Sjunde Hufvudtitelns anslag »till byggnader och reparationer i Stockholm» öfverföras, så att hela omkostnaden för National-museum och dess konstsamlingars vård och förökande upptages till 34,150,

drages det belopp 22,150 R:dr, som nu utgår för konstsamlingarnes, jemte de för samma samlingar å stat uppförda 4,400 R:dr, eller tillhoppa 26,550 R:dr, hvartill, för en noggrannare beräkning, bör komma 2,500 R:dr, som till Öfverintendenten och åtskilliga Öfverintendents-embetets tjänstemän utbetalts, såsom arfvoden för besörjande af de till Museum och dess konstsamlingar rörande angelägenheter, eller tillsammans 29,050,

så återstår 5,100,

utgörande det belopp, hvarmed den nu äskade fullständiga stat öfverskjuter summan af de hittills gifna anslagen.»

Häruti instämde Stats-Rådets öfrige ledamöter; och behagade Hans Maj:t Konungen denna Stats-Rådets hemställan i nåder gilla.

Ex protocollo
Johan Schröderheim.

Utdrag af Protokollet öfver Ecklesiastik-ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i Stats-Rådet å Stockholms Slott den 4 Januari 1868.

Närvarande:

Hans Excellens Justitie-statsministern Herr Friherre *De Geer*,
 Hans Excellens Statsministern för Utrikes ärendena Herr Grefve *Manderström*,
 Statsråden Herr Grefve *von Platen*,
 Friherre *af Ugglas*,
 Lagerstråle,
 Bredberg,
 Thulstrup,
 Carlson,
 von Ehrenheim,
 Abelin.

Slutligen uppläste Departements-chefen, Statsrådet *Carlson* till justering nedannämnda, i öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts uppå Stats-Rådets enhälliga tillstyrkande förut fattade beslut, uppsatta förslag till Kongl. Maj:ts nådiga Propositioner till Riksdagen,

1:o angående anslag för National-museum och der förvarade konst-samlingar;

Och täcktes Hans Maj:t Konungen, uppå Stats-Rådets underdåniga tillstyrkande, i nåder gilla berörda förslag, sådana de finnas detta protokoll bifogade, samt förordna att, i enlighet dermed, nådiga Propositioner skulle till Riksdagen aflätas.

Ex protocollo:
N. Fredr. Sander.